

Előfizetési árak:
Egész évre 5 frt - kr.
Fél évre 2 frt 50 kr.
Negyed évre 1 frt 25 kr.

Közlegyeknek, kútyjegyűeknek
és tanítóknak egész évre 4 frt.

Megjelen vasárnaponként.

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI ÉS VEGYESTARTALMU HETILAP.

Hirdetési árak:

Egy négyhasábos petitsor
ára belyegen kívül 8 kr.
Többszöri közlésnél árked-
vezmény.

Hivatalos hirdetések

100 szög 2 frt 30 kr.
lyeggel együtt, - minden
további megkezdett 100 szög
után 1 frttal több.

Kéziratok nem adnak
vissza.

Egyes szám ára 10 fr.

A trencsénmegyei kath. iskolák
elállamosításához.

(M.) A „Nyitramegyei Szemle” utolsó
számában megjelent két e kérdéssel foglal-
kozó közleményben ön adatok hoztak föl,
melyeket mint érdekelt fél nem hagyhatok
egy kis helyreigazítás nélkül. Hivatkozva
ugyanis a közlő a „Fehérmegyei Napló”-ra,
miként vedektek a fehérmegyeiek az ot-
tani kérdéses iskolák elállamosítása ellen,
fölhozza, miszerint nálunk is úgy kellett
volna történnie, vagyis - miután az 1893.
évi XXVI. t.-cikk csak az okleveles tanító-
kat terjeszti ki kötelezőleg a 300 frtnyi
fizetés minimumot - a 142 tanító között
pedig valószínűleg tekintélyes azok száma,
kiknek oklevelük nincsen, ezeknek a királyi
tanfelügyelő által az állami segélyezésre való
föltérjesztését az egyházmegyei főtanhatósá-
gnak nem lett volna szabad megengednie
- így - írja tovább - sikerült volna az
egyházmegyei hatóság hathatós közbelépésé-
vel és a községek hozzájárulásával sok isko-
lának a kath. jellegét megmenteni, s később-
ben lassankint azok megmentéséről is gon-
doskodni, kiknek tanítói nem rendelkeznek
oklevellel, s kiknek számára tehát a kir.
tanfelügyelő nem követelheti egyelőre a 300
frtnyi minimumot.

Itt mindenek előtt tudni kell, vajjon
milyen iskolák azok, melyeknek tanítóiról
itt szó van. Ezek, amint a lentebbi közle-
ményben jól jegyzi meg a cikkíró, apró fili-
ális és irtványi iskolák, melyeknek nagy
része az egyház buzgólkodása folytán csak
később keletkezett - úgynevezett „szükség-
beli iskolák” - melyek létrehozói oly sze-
genyek, hogy a törvény kivanalmának me-
gtelelő iskolát fölépíteni, vagy a tanítót 300
frtnyi minimummal önnön erejükből ellátni
tan századok múlva sem lesznek képesek.

Ezeket tehát semmiféle erkölcsi köz-
belépéssel sem lehetett volna megmenteni,
nem is említve, hogy azok föltérjesztésére
az egyházmegyei hatóság engedélyt senki
sem kérte, és az államosítási kísérletezésnél
is a helyi igazgatók bizonyára mindent
megtettek, hogy azt megakadályozhassák.
Ez ezek kapcsán itt határozottan vonom ket-
seibe a kir. tanfelügyelőnek a „Vágyólyi
Lap” okt. hó 14-iki számában hozott ama
exposeját is, hogy az 1893. XXVI. t.-cikk
értelmeiben nyújtandó állami segélyezés iránt
folyó év szept. hó 25-ig 30 kath. iskolai
hatóság folyamodott volna (Előttünk szemel-
yesen is állította ezt a trencsénmegyei tan-
felügyelő. Szerk.) - hisz a kiknek kerve-
nyeik folyó évi októberben tartott közigaz-
gatási bizottságban állítólag elintéztettek -
ott van pruzsi és miegoczi kath. iskolám,
melyek, hogy állami segélyt folyamodtak
volna - mint iskolaszeki elnök, és megyei
főtanfelügyelő csak a fent említett lap utolsó
számából értesültem.

Megtették ezt - alkotmányos szabad
Magyarországban, - a „semmit rólunk, nél-
külünk” elv gúnyjára a szolgabírák sugal-
mazására magok a jegyzők. De téved az il-
lető közlemény írója, hogy ezen iskolákat
az idézett törvény alapján is lehetett volna
megmenteni, mert, hogy az 1893. évi XXVI.
t.-cikk csak az okleveles tanítókat terjeszti
ki a 300 frtos kedvezményt. Nevezett t.-cikk
1-ső §-a összefüggőleg az 1868. évi XXXVIII.
t.-cikk 142. §-val nem tesz ugyan a tanítók
minősítvénye között semmi különbséget,
ezek általánosan csak a tanítók és segédta-
nítókról szólnak, és csak a 17. §-nak a vé-
gén áll, hogy „ily segélyben csak a törvé-
nyben megállapított kellekekkel bíró ta-
nító részesülhet.”

De kérdem, mit használt volna e §-ra
való hivatkozásunk? Elleneink csakhamar
ránk olvasták volna az 1868. évi XXXVIII.
t.-cikk a tanítók képesítéséről még mindig
érvényben levő 133. §-át, mely szerint
„csak okleveles tanítók alkalmazhatók, vagy
kik nem ilyenek, ez ezen törvény már al-
kalmazásában találta, ebben csak azok tart-
hatók fen, kik tanításibeli jártasságuk s
ügyességüket vagy az iskolai vizsgálo foha-
toságok előtt igazolták, vagy erre a legkö-
zelebbi képezdeben póttanítás által szert
tettek. Már pedig a kérdésben levők között,
hányat találtunk volna ily utólagosan szer-
zett és az állam által is elismert képesi-
tessel?

A törvény fönti intézkedései ellen mit
sem hozhattunk volna föl, tehát mert hisz
az egyház érdeke is azt kívánja, hogy ké-
pesített tanítók vezessék a népnevelést, -
és ha az illető iskolafentartó hitközségnek
szegénységére hivatkozunk, melyek tanítóik-
nak a 300 frtos minimumot meg nem ad-
hatják, elleneink ismét azzal álltak volna
elő, hisz mi éppen ezen akarunk segíteni,
- természetesen, tudni nem akarva, vagy
tagadva ezen segély révén a hivatott tör-
vény 11, 12 és 13. §§-ai mily vezetésekkel
válthatnának szegény kath. iskoláink neveze.

A cikkíró ur azon véleményét, hogy
meg rendelkezünk annyi egyházi vagyonnal,
melyre meg menthetnők ami meg men-
menthető, osztom én is, és tudva hogy az
egyházmegyei alapítványi pénztárban mil-
liókra menő összegek kezelhetnek - nem is
késtem az egyházmegyei főtanhatóság figye-
lmet erre fordítani, kerve, hogy a szegények
számára, vagy többféle iskolai célra tett
kegyes alapok és alapítványok kamatait -
legalább egyelőre míg erre szükség leend -
tekintettel az egyház kritikus helyzetére - a
szegény iskolák fontartására, s tanítói fizeté-
semelésre fordítani kegyeskednek. - és jól-
lehet ez még mostanáig a kegyes alapítók
megmászhatatlan szandekaira való hivatkozás
miatt meg nem történt, én meg sem mon-
dok le meg azon edes reményről, hogy a
legnagyobb iskolabírák főszerzői főt. kápta-

lana által nemcsak megvizsgáltatja azon al-
apítványokat, melyek e célra az alapítók
szándékának szerelme nélkül felhasználhatók
lennének, de lehetőség szerint maga részé-
ről is örömet hoz áldozatokat e szent
örökségnek megmentésére.

Végre, az ezen iskolákra vonatkozó, s
a trencsénmegyei közigazgatási bizottság-
hoz intézett püspöki írtat oly értelmű be-
mutatása, mintha a püspök ur ó mga kesz-
séggel járult volna ezen iskoláknak az 1893.
évi XXVI. t.-cik alapján való segélyezés el-
vőhez, - nem felel meg a valóságnak. El-
lenkezőleg a püspök ur előrelépéssel az egy-
háznak az iskolára való jogait, s midőn faj-
dalmát fejezte ki, hogy egyelőre e sok sze-
geny iskolán nem segíthet, az előtte álló
kenyészterületben csakis oly feltétellel nyu-
godhatik meg, ha az állam ez iskolák kath.
jellegét mindenkoron és minden körülmé-
nyek között érintetlenül hagyja. Es hogy az
állami segély igénybe vételére az alattas
megyei papságot nem utasította, fájdalomosan
kommentálja s zokon veszi neki ép a kir.
tanfelügyelő tollából származó azon cikk,
melyből a szerző a fönti adatait merítette.

Egészben véve azonban az idéztem
közlemény szerzőjének igaza van abban, hogy
sok iskolánk veszélyben forog, miként ezt
már egy előző cikkemben kifejtettem; de
vizagstalodjunk azzal, miszerint az állam
nem egy könnyen fog rendelkezni annyi
penzrel, hogy a ránk nevezte oly végzetes
törvényt 3 év leforgása alatt az egész or-
szágban végrehajthatná, mert ha a tanítók
fizetését ez idő alatt 300 frtra ki is egészí-
tené, ezeknek csak akkor vehetné hasznát,
ha ezek számára a jelenlegi rozoga favis-
kok vagy dűledező vályog házikövek a helyi
szükségletnek megfelelően ki is építhetné,
mire a kilitás nem oly kecsgetető, mert ez
óriási összegekbe kerülne.

Vizagstalodjunk azzal, hogy a hatal-
masan ebredező kath. öntudat csakhamar
lángra fogja gyulasztani nemcsak a főpapok,
de a világiak szeretet s lelkesedését saját
letételeik iránt. (Eppen ezt akartuk mi is
elérni felszólalásunkkal. Szerk.) s ezen sze-
retet leleményes s nagylelkűekké teszi majd
mindazon módok s eszközökben, melyekkel
az egyház oly feltét kincsét, mint az iskola
s népnevelés, maga számára megmenthetné,
és ha az anyagi erőnk elégtelensége folytán
a kenyszerűség tan az államhoz is hajtana
egynemely szegény hitközségünket, bizzunk
papjaink hitűségére s eberességében, miszerint
az oly segély révén a tanító választása kö-
rül olyképp fogják latba vetni befolyásukat,
hogy az állam sosem vehesse igénybe az
1893. évi XXVI. t.-cikk 11, 12, 13. §§-ai
által neki nyújtott előnyt iskoláink fölötti
szabad rendelkezési jogaink szerelmére, és
a vallásérköleses népnevelés gyöngítésére.

Akik dolgoznak.

Ugy vagyunk most, hogy magunkról
és magunknak beszélünk folyton mi katho-
likusok. Hol buzdit az egyik, hol őszinte
vallomással a telenségéről s a multban tört-
tent mulasztásainkról áll elő a másik, hol
meg a mostaniakhoz intéz egy-egy merész,
de őszinte szót a harmadik. Es sokan van-
nak már, akik nemcsak szépen és okosan
beszélnek, de tesznek, alkotnak, új irányok-
ban indulnak.

Azért nagyítás nélkül lehet mondani,
hogy határozottan többet mutat most a ma-
gyar katolicizmus, mint csak öt év előtt
és hogy hasonlítlanul fölötte áll a 60-as és
70-es évek katolicizmusának, midőn papjai-
ban és világiáiban liberális áramlatoktól
tönkretéve a telenség párnáján nyugodott
és önkezevel készítette elő a mai sorsunkat.

Csak egyszer nézett ki ilyen életreva-
lonak a század alatt, t. i. 1848 elején, mi-
dőn oly röviden bántak el vele a diétán,
hogy az uralkodó vallás jellegéből kivetköz-
tetve két nap alatt a bevettek közé degrada-
lalták; ami alapjait, vagyonát addig a hely-
tartótanács kezelte, azt szó nélkül az új
miniszterium kezébe átjuttatták és midőn
ápril 7-én autonómiaért szözlött fel a rendek
előtt, egyszerűen elutasították.

Hogy ebredtek akkor öntudatra a ka-
tholikusok; kicsoda vallomásokra, kicsoda
mea culpa-kra fakadtak meg a püspökök is!
Mindenképpen látta, hogy a telenség és a joze-
finisztikus szellem jutatta ilyen lealacsonyító
helyzetbe az egyházat, melyet már saját hi-
veit sem becsültek többé. Gyüleseztek nyakra-
főre, autonómikus mozgalmakat indítottak,
nemzeti zsinatra készülték, hogy végre meg-
reformálják az egyházat tagjaiban és elő-
járóiban s igaz kath. szellemet, cselekvés-
módot öntsének valamennyijökbé. Akkor
igazán egy felelős nagyszerűen nézett ki a
magyar katolicizmus.

Az ebredésnek ilyen jelei láthatók ma
is s reméljük, hogy ezek már egy tartós
helyzetnek a nyilvánulási lesznek. Igaz,
hogy reményünket nem annyira az embe-
rekbe, mint inkább az elnyomás tartóságába
helyezzük, mert történelmi tény, hogy az
elnyomás mindig életrevalóká tette a ka-
tholikusokat. Ebből pedig most már rend-
szert csináltak Magyarországon s azért hisz-
szük tartósnak a kath. öntudat ebredését.

Valóságos lelki gyönyörrel nézzük, hogy
szaporodik azok száma, a kik dolgoznak.
Nap nap után új emberek tűnnek fel, kik
részt kernek a katolicizmus mentési mun-
kájából.

S ámbár most kezdetben még csak
felszínen terjed a mozgás s a lelkek belső
megújodása még sok kivánnivalót mutat:
kezdetnek ez már nálunk szokatlan kezdet

TÁRCA.

Emberevés a vasuton.

Ieta Mare Twain.

Nemrég St. Louis-ba utaztam. Utköz-
ben beszélt egy szelíd, jó kincsesű, mint-
egy 50 éves ur s mellem telepedett le. Vagy
egy óráig diskuráltunk együtt, s úgy ta-
láltam, hogy igen okos, s nagyon jó társalgó.
Midőn megtudta, hogy Washingtonból való
vagyok, több ismeretes egyen fölő kérde-
zősködött, s parlamenti állapotainkra terelte
a beszédet; miből csakhamar kiderült, hogy
a főváros politikai életében teljesen otthon-
os, s a szenátorok, képviselők minden ügyet
bájt körülmenyesen ismeri. Egyszerre meg-
áll mellettünk két ember a kocsiban és egyik
a másikhoz odaszól:

- Harris, ha ezt megteszed nekem,
egész életemben nem fogom elfeledni.

Utítarsam szeme felragyogott e szá-
vakra: bizonyára valamely kellemes meg-
emlékezést érintettek meg. Aztán arca gon-
dolkodó, csaknem sötét kifejezést öltött.
Mire e szavakkal hozzám fordult: - Eng-
edje meg, hogy egy történetet mondjak el
önnek, egy titkos fejezetet életemből, el-
fejezetet, melyet azóta sem mondtam el
senkinek, mióta megesset velem. Legyen tü-
relmes és igérje meg, hogy nem fog meg-
szakítani beszédemben.

En megígertem neki, s ő majd izga-
gottan, majd melabusan, de mindig komo-
lyan es érzelmmel a következő sajtyszerű
kalandot beszélte el.

Az idegen elbeszélése.

1853-ban dec. 19-én utaztam el az es-
tívonattal St. Louisból Chicagoba. Összesen
huszonegyen voltunk utasok, semmi hölgyek,
semmi gyermekek. Mindenütt kitűnő hang-
ulat uralkodott, s csakhamar kölcsönösen
megismerkedtünk. Az utazás kellemesnek
ígérkezett s azt hiszem egyikünknek sem
volt meg homályos sejtelme sem azon borza-
lomról, melyen át kellett esnünk.

Tizenegykor délelőtt erősen havazni
kezdett. Alig hogy elhagytuk Welden falut,
mindenfélő az óriási prairie-magany környe-
zett, mely merőfödéken át lakatlan pusztasá-
goknak tarul fel egész a Jubileum-gyarmatig.
A szél, melyet sem erdő, sem dombok vagy
magányosan álló sziklák fel nem tartóztat-
tak, élesen fútyult a sík ronaszágon s maga
előtt kergette a hulló havat, mint a habot
a vihar-korbácsolta tenger hullám-tarajáról.
A hó egyre nagyobb lón, s a meglasztott
menetből hamar észrevettük, hogy a mozdony-
nak nagy nehézséggel kell küzdenie. Olykor
csaknem egészen megállottunk hatalmas
hőgarmadak közepette, melyek mint
óriási sirhalmok domborodtak a sínek felett.

A társalgás is megakadt; a derült kedély-
hangulatot komoly megdöbbenés váltotta fel.
Mindenkinek szemébe ötlött a lehetőség,
hogy 50 merőföldnyire minden emberi laktól
a pusztaprairieken behavazva maradhatunk.
E tudatnak lehangoló benyomását érezte
minden kedély.

Két órákor éjféltűn felébredtem nyug-
talan szenderegeseimből s azon vettem magam
észre, hogy nem mozogunk. Azonnal tisztá-
ban voltam a benitő igazsággal. - Mi a
hővihar foglyai lettünk. „Minden ember
talpra!” Mindenki előugrott, hogy engedle-
meskedjek. Ki a vad éjszakába, a fekete

sötétségbe sietett mindenki, azon tudatban,
hogy most egyetlen elvesztett pillanat is kar-
hozatot hozhat mindnyájunknak. Karok, la-
pat, deszka, szóval minden működésbe ho-
zatott, a mi a hó eltakarására alkalmas
vala. Igazán ijesztő látvány volt, amint a
remélettől megdermedt kis csapat küzdött
a hószánk ellen felig a legfeketebb sötét-
ségben, felig pedig megvilágítva a mozdony
reflektorának vakító fényétől.

Egy rövid óra alatt meggyőződünk,
hogy minden fáradozásunk hasztalan; mert
míg mi egy torlaszt lebontottunk a vagány-
ról, addig a vihar tized is állított helyébe.
S ami a legszomorúbb volt, észrevettük,
hogy a mozdony hajtókerekének tengelye a
roppant erőlködés közben eltörtött. Így ak-
kor is tehetetlenek voltunk volna, ha sza-
bad a palya. Elfáradva a munkától gond-
terhesen beszállottunk a kocsikba s körül-
állya a kályhakat tanakodtunk helyzetünk
felett.

Nem volt élelmünk, ez volt a főbök-
kenő. Attól, hogy megfagyunk, nem kellett
tartani, a mozdony tengelyben volt elegendő
fűtőanyag; s ez volt az egyedüli vigasztalásunk.
A tanácskozást a kalauz azzal a le-
verő itélettel zárta be, hogy 50 merőföldet
gyalogolni ilyen hóban minden emberre biz-
tos halál volna. Tehát segítségért nem küld-
hettünk, s ha küldhettünk volna is, hasz-
talan, hiszen nem jöhett volna. Meg kel-
lett adanunk magunkat, és oly türelmesen
amint csak lehetséges várni segítségre vagy
- az éhhalálra.

Ettől az órától fogva a társalgás halk
mormogássá változott, mely csak itt-ott volt
észrevehető a kocsikban a heves szélrohamok
közepében. A lámpa szomorun égett, mi-
alatt mi, a világból kitaszítottak, lefeküd-

tünk a lobogó lámpánál, gondolkozni, a je-
lent elfeledni, s ha lehetséges aludni.

A végtelen éjszaka - előttünk örök-
kevalóságának látszatt - valahára lomban
vegehez közeledett, s keleten hidegen, szür-
ken kezdett pitymallani a hajnal. Midőn
világosabb lón, az utasok lassankint életjelt
adtak magokról, nyugtózni kezdtek meg-
merevedett tagjaikkal és az ablakon kereszt-
ül bámultak a vigasztalan kilátást.

Csakugyan vigasztalan is volt, sehol
egy élő lényt sem lehetett megpillantani,
sehol emberi lakás; semmi, csak egy vég-
telen fehér pusztaság; mint egy óriási, kí-
terjesztett takarót forgatta ide-oda a hótö-
meget a süvöltő szél, a kavargó hóhelykek
egy egész világa eltakarta szemünk előtt
az égboltozatot.

Egész nap bágyadtan ültünk, keveset
beszélünk, de annál többet gondolkodtunk.
Meg egy szomorú nehezes éjszaka, aztán
- az éhség! Ujra hajnalhasadás, újra egy
néma, borongó nap, emesztó éhség, remény-
telen várakozás segítségre, mely nem jöh-
tett. Nyugtalan, átböskölt éjszaka, tele ia-
komás almokkal, aztán nyomorúságos fel-
ébredés marcangoló éjszaka.

Jött es ment a negyedik nap, aztán
- az ötödik! Ot nap ilyen iszonyú fogság-
ban. Az éhség vadul tekintett mindenkinek
szeméből. Borzasztó előjelek mutatkoztak az
emberek tekintetében, valami fenyegetes,
mely határozatlanul mindenkinek szíveben
gerjedt, olyasmí, amit senki sem mert szá-
vakba foglalni.

Elmúlt a hatodik nap is. Szürkültől
a hetedik egy csapat fern felett, minőknel
szarazabbak, halványabbak, reményteleneb-
bek még nem állottak a halál árnyékában.
Most már ki kellett törnie! Az ami min-
denki szíveben csirázott, végre megeredt,

melylyel bizvást indulhatunk egy kétsége-
nél szebb jövőnek.

Ezen munkások sorából hadd ragod-
jak ki most hármat és hadd beszéljek róluk
olvasóink előtt, hogy a kislelkűek példát lás-
sanak és a kik eddig csak kritizáltak, de
semmit sem tettek, végre tetteire buzdulja-
nak.

Zichy Nándor gróf, Kiss János dr. és
Szemczey Emil általak szemem előtt, a
kiknek emléke a századvégi magyar katho-
licizmus uraeredésével elválaszthatlanul
fog élni az utódokban.

Külön-külön terezen ugyan, de egyforma
páratlan buzgalommal s országra szóló ha-
tással dolgoznak mindhármán.

Sok szempont van, mint Zichy grófnak
bámulok, de leginkább meglepőnek találok
kitartását. Mint fiatal ember a 60-as éve-
ken az alkotmányért küzdött s hazafiságaert
egy ízben ott ült Jókai Morral a budai
börtönben. Mióta pedig a haza visszakapta
jogait, egyházának 67 óta lankadatlan har-
cosa. A 70-ki autonómikus kongresszuson
ott küzdött Cziráky János oldalán mellett s
azóta ő, a legzavagabb magnások egyike,
ki püspökségben vagy bíbornokságban nem
kereshette tettei jutalmát, ki inkább ké-
nyelmet és sportot kereshetett volna, mód-
jában áll, — ő onfeladólólag egyrészt a
főrendiházban, másrészt a társadalmi terezen
az egyház ügyet szolgálta.

Sokan elkedvetlenedtek mellette a bal-
siker miatt, midőn látták, hogy nehéz a
katholikusoknak jót akarni, midőn a hiva-
toltak is jobban szeretik a kenyelmet, mint
a kötelességteljesítést: ő kitartott és soha
el nem kedvetlenedett. Egész sor jöteknő
egyletnek az elnöke éveken át, de soha
nem mondta, hogy visszavonul, mert elég
volt. Ott, a ki sokat küzdött, a mai egyház-
politikai vita oly frissen erőben és kedvben
találta, mintha most kezdte volna pályáját.

Nagy-gyűléseket rendez, vitáz a főren-
diházban és a megyei gyűlésen, gyűjti a
magnásokat, éjjel-nappal mozog, jár, kapaci-
tál, kitart, ír vezércikkeket az elnökök az
egyletek gyűlésein. Napról-napra fáradozhat-
lanul. Ami eddig a 4 év alatt a főrendi-
házban a kath. ügy javára történt, elkep-
zelhetni azt Zichy Nándor nélkül?

Mióta nyilvános pályáján működik, akár-
hány püspök halt el, akikről csak annyi
maradt fenn, hogy eltek és voltak: Zichy
nevéhez a tettek és alkotások egész sora
füződik.

Hat, alkot, anélkül hogy elveit bármi
tekintetben valaha is hűtően lett volna,
hogy azokat elaktikázni igyekezett volna.
Zichy Nándor ma az, aki volt 30 év előtt.
A sértetlen kath. elveket küzd, dolgozik s
azoknak ervenyt szerezni iparkodik.

Figyelj olvasóm ennek a gróf mün-
kasnak további működésére és midőn látod,
hogy ő, akinek nem hivatalos kötelessége
egy munkálkodni, mégis sok hivatottat meg-
szegyenit: ismerd el, hogy nem nagyított,
ha azt mondom — koszorút a fáradozatlan
ferfiúnak!

Kiss János dr. egy szerény állású pap,
a sz. István-társulat igazgatója, a tudomá-
nyos irodalmi terezen második Zichy Nándor.
Nála munkásabb és a munkában kitartóbb
papot életemben nem láttam. Ha Flamma-
rion ismerte volna, akkor a szabad akara-
tot tagadó deterministákkal szemben rámu-
tatott volna mint példára, mennyire nem
áll az ember a körülmények kényszerítő
hatása alatt, hanem áttörhet, ha akar, min-
den akadályon s új utakat nyit.

Két vaskos fuzet járja be évnegyve-
denként az országot, az ő „hit tudományi”
és „bölcséleti” folyóirata ez. Az ő saját alko-

tása, mely nálunk egy új korszakot jelent, a
kath. tudományos irodalomnak, mely addig-
ele alig volt, új korszakát, melylyel egy-
szerre a külső nemzetekhez emelkedtünk.

Mennyi bátorság, mennyi kitartás kel-
lett ehhez az atóroklott kényelemhez szo-
kott theologusok között.

Ha fogott is valaki előtte ilyesmire,
az csakhamar beadta derekát, mert a ma-
gyar ember inkább elélt a külföldi termé-
keken, de hogy maga is alkosson valamit,
ahhoz kedve nem volt. Theologiai irodal-
munk legnagyobbrészt idegen könyvekből,
vagy fordításokból állott.

Kiss János egyszerre két irányban is
megtörte a jeget, az ő páratlan kelemen-
ységével és szorgalmával. S ami igazán ná-
lunk nem volt, meg böleséletet is alkotott,
a fiatal erőkből egész iskolát gyűjtött maga
köré, úgy hogy pl. az utolsó füzete fiatal
tudósok tisztés nevesorával a külföldnek is
becsületére valék.

S nemcsak szerkeszt, de ír is, a ket-
tős munkában előjárva folyton a fiatal
munkások előtt.

Hol veszi ez a szikár, gyenge alak
azt a tömegtelen erőt, mely neki hivatalos
foglalkozása mellett is fenmarad? Mert hogy
borzasztó munkát vezet, melyről a tömeg-
embernek fogalma sincs, az a beavatott előtt
bizonyos.

S a tudományal együtt a theologiai
magyar nyelvet is ő, a tömegkeres szöve-
di ember, páratlanul műveli. Egyszóval Pető-
nek magyarját „a ki nem ír és nem olvas”,
hanem a kelletli lustaságot szereti, teljesen
megcáfolta. Ő a rendkívül munkás magyar.

Azert akik semmit sem tesznek és
mégis a munka miatt panaszkodnak, azok
Kiss Jánoshoz menjenek iskolába, munkát
tanulni. Ez az ember elni fog megteremtett
iskolájában akkor is, mikor meghalt, mikor
már a mondva csinált sok nagyság, mely
annyit pöffeszkedett életében, eltűnik, mint
az árnyék; mert az emberből csak a munka
hágy maradó nyomokat. S ezt értette
meg jelesen Kiss dr.

A sajtó terezen Szemczey Emil, a M.
Állam szerkesztője, meltoán sorakozik az
előbbi kettőhöz. Hogy egyes, szellemes és
szarkasztikus tolla van, azt már mint a
Verhovay „Függetlenségnek” munkatársa
megmutatta; hogy ügyes vitázó a beszéd-
ben, aki a kath. érdekekert tud is
akar is sikraszállni, azt mint képviselő bé-
bizonyította, midőn Trefort ellenében a kath.
alapot ellenőrző bizottságba befurakodott
szabadkőműveseket az országház szene előtt
bátran kiugrasztotta: de hogy a sajtó terezen
és a sajtó által egy egész nemzetet képes
harcba vezetni, hogy képes négy éven át
úgyzólvá naponta az ellenfel hadállására
figyelmeztető, minden esélyesét felderítő
és a katolikusok magatartását ezzel szem-
ben irányító egy- két cikket megírni, ezt
nem gondoltuk volna, mert e tekintetben
elődok nélkül áll.

Valóban idegpusztító munkát vezet és
óriásit, álló négy esztendő alatt, felhulmoz
Lonkayt. A liberálisok harca az egyházpo-
litikai vitában úgyzólván kizárólag a Ma-
gyar Állam körül forog, az ellenfel talán
szorgalmasabban olvassa, mint barátai: a
katolikusok minden mozdulatáról ebből
vesz tudomást s minden lépést eszerint
irányítja. Ami történt nálunk négy év alatt,
az nagyban és egészenben Szemczey tolla
folyton történt: ő áll az előőrson, felelem
nélkül fuja az ébresztő.

Hogy mily nehéz pozíció ez s hogy
mily nehéz annak megfelelni, azt onnan
tudjuk megtelni, hogy Lonkay a 60-as éve-
ben, az alkotmány visszaállításának idején,
nem ettünk semmit. Minden pillanat, melyet
hiába való discussziókra fordítunk, növeli
kinjainkat. Nekem van egy határozati javas-
latom . . .

Gaston: — Nem lehet. A házszabályok
értelmében a határozati javaslat csak más-
nap kerülhetne tárgyalás alá, már pedig
ebben az ügy elodaszását akarja kerülni Bell
ur. Nostrand ur . . .

Nostrand: — Uraim, én teljesen ide-
gen vagyok önök között s azért nem tar-
thatok igényt ily kitüntetésre. — Továbbá
gyöngödségen is irtozik az ilyen . . .

Morgan (közbeszólvá): — Megteszem
az előkérdest.

A javaslat elfogadott és természet-
esen vele minden vita berekesztett. Az a
javaslat is keresztül ment, hogy elnököt vá-
lasszunk. Gaston lett elnök, Blake ur jegy-
ző, Holcomb, Dyer és Baldwin pedig vá-
lasztó bizottsági tagok, kiknek Howland ur-
nak, mint elemzési biztosnak, a kiválasz-
tásnál mindenkor kezékre kellett járni.

Ekkor az elnök fél órára felfüggesz-
tette az ülést, miáltal a bizottság külön
tárgyalt. Midőn az ülés újra megnyitott,
a bizottság jelentést tett Ferguson, Hermann
és Messick urak javára, mint jelöltekre. A
jelentés tudomásul vétetett.

Rogers: — Tisztelt ház! Mjutan a
jelentés a t. háznak betervezve lön, hátoz-
kodom a következő amendehez t. javaslatba
hozni: Herman ur helyébe Harris urat kell
venni, aki minden tekintetben gavalier em-
ber. Távól legyen tőlem, mintha legeske-
lyebb árnyékot akarnék vetni Hermann ur
kifogastalan, moesoktalan jellemére. Isten
övjön attól: én tisztelen és becsülöm őt,
jobban mint bárki más a jelenlévők között;
de tagadhatlan tény, hogy ő az egy het alatt,
hogy itt elzarva vagyunk, sokkal több húst

vesztett, mint bárki más közülünk. Tagad-
hatlan, hogy a bizottság megdöglőtlennél
járt el, már akár hanyagságból, akár pedig
más nem tisztességes indokból, midőn oly
urat kandidált, ki, bármily nemese legyenek
is szándékai, de kevesebb tápanyaggal ren-
delkezik . . .

Elnök: — Rogers urtól megvonom a
szót. A bizottság tisztességes eljárását sen-
kinek sincs joga kifogásolni, csupán a ház-
szabályok értelmében. Milyen alapspontra
helyezkedik a t. ház Rogers ur javaslatával?
Halliday: — Az előterjesztéshez újabb
amendment-nal járlok és kérem, hogy
Messick ur helyébe Davis urat tegyük Ore-
gonból. A t. ház talán azon gondolatra jö-
hetne, hogy Davis ur, mint határoztóideki a
sok nélkülözös és faradozás következtében
felette rostos és kemény lesz. De uraim, ki
fog most a keménységgel kibélelni? Uraim,
nekünk most tömeg — anyag, súly, kiter-
jedés — kell, ez a főkéllék, nem pedig te-
hetség, nem szellem, nem műveltség. Kérem
indítványomat sürgetően tárgyalni.

Morgan (hevesen): — Tisztelt ház!
Ezen indítványt a leghatározottabban elle-
neznem kell. Davis ur öreg, s egész testő-
mege csupa csont s nem húsból áll. Kérdem
a t. előttem szólót, vajjon csupán levest,
vagy pedig szilárdabb etelt akarunk? Kér-
dem őt, vajjon holmi árnyékkal akar-e be-
nünket megcsalni; vajjon ezzel az oregoni
jlesztővel gúnyolni akar-e? Kérdem, vaj-
jon szomorú kepeinkre tekinthet-e, szive-
müknek várakozásteljes dobbanását hallgat-
hatja-e; midőn ezt a köröt, ezt a sovány
lajtort, ezt a támolgyó szedelést aján-
lani meri? Nem, soha nem! (Zajos he-
lyeslés)

Az indítvány szavazásra hoesattatott
és heves vita után elvetetett. Aztán követ-

kezett a kandidátusokra való szavazás, mely
ötször hiába ismeteltetven, csak hatod-
szorra sikerült Harris urat valamennyi szó-
val egy — az övé — ellenében megválasz-
tani. Erre indítványozott, hogy akklama-
cióval választassék meg, de ez nem volt
keresztül vihető, mert ő újra önmaga ellen
szavazott.

Radway javasolta, hogy a többi jelöl-
teket is meg kellene állapítani és a helyeli
étlapról gondoskodni, mi általános helyes-
lyessel találkozott.

Az első mérkőzésnél a szavazatok egyen-
lően megoszottak, úgy, hogy az egyik párt
saját jelöltjének ifjusága miatt, a másik a
magaénak pedig azért adott előnyt, mert
nagyobb volt. Végre az elnök döntött saját
szavazatával az utóbbi t. i. Messick javára.
E szavazás nagy elégtelenséget keltett a
bukott Ferguson partíjéi között.

Az ebédre való készüldés közben a
Ferguson-part némileg elfeledte vereséget,
s midőn ismet foglalkozhattak volna vele,
akkor azzal az örvendetes hírrel lepték meg
őket, hogy Harris ur „már kész”. A vasuti
kocsik áleséből hamarjában asztalokat rö-
gönözünk és haladatos szivvel olyan este-
bedhez ültünk, aminőről meg csak nem is
álmotunk a het kinos nap alatt.

Mi máskep éreztük magunkat, mint
csak néhány óra előtt is. Azelőtt remény-
telen, kivált szemű nyomor, chség, lázas
halalagodalom, kétségbeesés — most hálá-
datosság, vidámság, kimondhatatlan öröm.
Ez volt, úgy tudom, mozdalmas életünk
legboldogabb órája. — Harris izlott nekem.
Tán jobban is lehetett volna megsülve, de
bátran állithatom, hogy soha ember annyira
nem tetszett, mint ez; meg voltam vele ele-
gedve teljes mértékben. Hisz Messick is jó
volt, habár kisse pikáns ízű, haut goûté,

nem teljesíti, de amugy igazán — a kö-
telességeit.

Felhívás.

A Behring-féle gyógyszerrel eddig
tett kísérletek biztató eredménye azon re-
ményre jogosít, hogy ezen, gyermekvilágu-
kat pusztító s így nemzetünk fennálltának
vedoszlopait gyengítő betegség romboló ha-
tasát sikerrel fogjuk ellensúlyozhatni. Az
eddig kísérletek mutatják, hogy ezen gyogy-
szer alkalmazása az illető egyén szervezete-
nek különbeni épességét nem veszélyezteti, a
betegség gyógyítását lényegesen elősegíti s
különösen, hogy a beteg környezetében lévő
meg egészséges gyermekeket a ragály ellen
mentesíti.

Megyenekben a ronesoló toroklob az
utolsó 4 év alatt 3412 gyermek életet ol-
totta ki, evenkint és atlag 853 gyermek lesz
e pusztító kör elodzatva, mely szám az
összes 7 éves életkoron alul elhalt gyerme-
kek számának 10-ed részét teszi ki; s az
eddig hiányos bejelentés mellett bizonyval
meg magasabbra tehető.

Evénte majdnem 1000 gyermek ete-
nek megmentését fogná e gyógyszer alkalm-
mazása lehetővé tenni, s a vedolások sike-
ret szem előtt tartva, legalább háromannyi
beteg kised életéert remegő szülő aggaly-
lyait s könnyeit felszárítja.

Tartozunk a nemzetnek, de a kör ra-
gályos voltát tekintve önmagunk és család-
tagjainknak is azzal, hogy ezen gyogyanyag-
ok kiterjedt alkalmazását lehetővé tegyünk.
Csak hogy ezen gyógyszerem beszerzési ára
jelenleg oly magas, hogy a törvényhatóság e
szernek oly mérvű alkalmazását, mint azt a
betegségnek elterjedt volta szükségessé tenné,
saját erejéből nem eszközölheti.

A vármegye nemeselekű fiait és le-
nyaihoz fordulok tehát, akik a jötelemnyek
gyakorlása elől soha el nem zarkoztak, a
kiknek aldozatkeszége mindig megnyilatko-
zott, ha a balsors embertársainak letét és
vagyont veszélyeztette, akik bizonyval nem
fognak elzárkózni az adakozás elől akkor
sem, a midőn az emberiség legfőbb künse
az egészség, a nemzet legnagyobb vagyona
az élet biztosítása s megmentéséhez adoma-
nyaivai hozzájárulhat.

Magyarország egyes vidékein a ron-
esoló toroklob egész nagy községek gyer-
mekvilágát kiöli, s e kör elterjedése ha-
zánkban egyáltalán oly mérvű, hogy a gyogy-
szernek jelenlegi beszerzési árát tekintve,
milhoikat kellene évente csupán e betegség
kiirtására fordítani. Jogosult a kívánság,
hogy a kormány e teher viselését elvállalja,
s bizonyval fog találni módot arra, hogy
ebbeli kötelezettségeknek is megfeleljen. Csak-
hogy amig az államkormányzasi gépezet szö-
vődött szerkezetének működése a kívánt
eredményt felmutatja, addig a társadalom
aldozatkesz s gyors intézkedése máris meg-
becsülhetlen sikereket érhet el.

A művelt nyugat nemzeteinek példái
mutatják, hogy a társadalmi működés kü-
lönösen a humanizmus terezen páratlan er-
deményeket tud felmutatni. Van-e, lehet-e
nemesebb és magasabb célja a társa-
dalmi tényezők aldozatkeszégének, mint a
gyermeke elteert agzódoánya elszorult szí-
vekből fakadó könnyeket felszárítani? Lehet-e
edesebb és nemesebb öröm, mint a halál
lehelletétől eltekült gyermekjék, elhalva-
nyult gyermekarc piros színet visszaadni, s
a fuldoklóva kínlódó kised gyötrelmeit meg-
szüntetve, annak életvidámságot s dözado
egészséget helyreállítani? Növeli az aldozat
értékét, s a cél magasatos voltát az, ha

ténykedésünk gyümölcseit élvezhetők tesztük azok részére is, akik a sors jávaiban nem részesülnek, sanyaru s farszto, let-fenntartó munkájukból fennmaradó idejük legfőbb örömeinek, gyermekeik egészségének fenntartására nem hozhatják meg azon anyagi áldozatokat, melyek ez öröm veszélyeztető-jének előzéséhez szükségesek.

Kérem tehát megynének nemeslelkű, áldozatkész fiait és leányait, hogy a gyógyserumnak minél tömegesebb beszerzését lehetővé tevő adományokat, az ismerősök körében végzett gyűjtés által is növelve, alulírottakhoz átküldeni kegyeskedjenek.

Feladatunknak fogom tekinteni, hogy mindazon helyekre, a hol a ronesoló toroklob esetei fellegtek, a gyógyanyag haladéktalanul elküldessek, s hogy az lelkiismeretes és ügybuzgó orvosok által, az adakozók intenciójának megfelelő módon alkalmazassanak.

Az életnek visszaadott kisdetek gyűgyő imája, mely bizomnal meghallgatva leend, fogja kikérni az adakozókra Isten áldását!

Kelt Nyitra, 1894. október hóban.

Dr. Thury Károly,
Nyitrai megye főorvosa.

Helyi és vegyes hírek.

Bende Imre nyitrai püspök urat e héten meglátogatták: Baró Nyáry Béla o. gy. képviselő és Szalay Péter kereskedelmi miniszteri tanácsos.

Egyházmegyei hírek. Németh István tókesújfalusi ideigl. adminisztrátor, kápláni minőségben visszahelyezett Nagy-Belére; Tókes-Ujfalura pedig ideigl. plebanos-helyettesnek kinevezve lett: Mihályi János Kiszuca-újhegyi segédlelkész. — Segédlelkési minőségben áthelyeztettek: Hreska Pál Bolessórol Kiszuca-Ujhegyre, Rojicsk János Viszokáról Bolessóra, Patrik János Neszlussárol Viszokára, Czvinesek János Kollarovicrol Neszlussára és Blunár János Roszinárol Kollarovicra.

Faust Elek pénzügyi titkár Budapestre helyeztetett át az adófelügyelőséghez. Faust ur a helybeli pénzügyigazgatóságnál pontos, rendszeres munkás, általános tiszteletnek örvendő kollega: de kiküldetésében a hanyag közegiek adókezelésénél szigorú, elnezést nem ismerő hivatalnok volt. Faust ur távozásával a nyitrai társadalom s a nyitrai katolikus kör egy közbeesésben álló s csak nehezen pótolható szeryén tagját veszíti el.

Widermann Károly, pozsonytankerületi főigazgató befejezve nyitrai látogatásait városunkból Pozsonyra távozott.

Kinevezés. Novák Dező bázini járásbírosági díjok Vágsellyére írónak lón kinevezve.

Halalozás. A nyitrai vasúti állomás főnöknek, Hradil Ferencnek, edes anyját tegnap 27-én temették el d. u. 4 órakor. Nagyszámú közönség kísérte nyugvó helyére a megboldogultat. — Folyó hó 21-én hunyt el Bécsben dr. Kállai Armin, nyitrai ügyvéd neve, Leopoldina egy operáció következtében rövid szenvedés után.

Kossuth Lajos Nyitrai főállítandó szobrára, a nyitrai iparbankhoz, a Guttmann Vilmos központi pilseni sörösarnok „Kossuth Lajos társaság-társaság” gyűjtéséből 8 frt küldött, mely összeggel, a fentvezetett pénztételel ez ideig 188 frt kezeltetik a jelzett célra.

A nyitrai megyei szabadalvú kör a törvényhatóság bizottságának öszi rendes közgyűlése alkalmából folyó hó 29-én

esti 7/7 órákor a pártkör helyiségeiben értekezletet tart.

A megyei vasúti bizottság f. hó 23-án ülést tartott a megyeház nagyeremében s a benyújtott három tervezet felett tanácskozott. A bizottság azon igen böles megállapodásra jutott hogy a benyújtott javaslatokat három szakértő külföldivel meg fogja vizsgáltatni s azokra bizza a döntést, s ennek értelmében fog eljárni. A bizottság ennél okosabban nem tehetett egyelőre, most a javaslatok meg a hozzá értő ember előtt oly tömkelegtel képezik a lehetőségeknek, hogy ugyancsak meggyűl velök a baja. A javaslatok közül szóba kerülven a keskeny-vágány újabb kiadásban: Arnoldi bécsi vállalkozó kijelenti, hogy a keskenyvágányt Levától Holiesig kész kiépíteni, azt üzemben tartani s azonkívül biztosítékot nyújt, hogy a vasútnak 187,800 ftrnyi minimális évi jövedelme lesz. Terve azonban az, hogy a megye maga legyen a finanszírozó, s ne engedje a nyereségen a vállalkozót és a bankárokat osztozkodni. Tehát nemcsak a törzsrészenyeket, hanem az elsőbbségi részenyeket is megtartaná a megye, illetőleg az elsőbbségi részenyekre eső pénzt is a megye ennél fel kölcsön, mely utóbbinak törlesztésére a fent biztosított 187800 frt busásan elegendő. — Azon este pedig, ha a vármegye nem volna hajlandó a keskeny-vágányt ezen új formában elfogadni, Arnoldi kész a vasutat újabb tárgyalás alapján szabványos vágányban is kiépíteni. Mindenesre azonban ajánlja, hogy a vármegye maga magának szerezzék meg a concessiót és a penzünevetet maga eszközölje, azaz, hogy a vasut a vármegye tulajdona maradjon. — Az Union-Baugesellschaft Bécsben késznek nyilatkozik kiépíteni a léva-holiesi irányú rendes vágányban, ha a vármegye 2,600,000 frt törzsrészenyvet elvállal *al pari* vagy pedig ha a törzsrészenyeket csak 1 millió 600 ezer frtig fedezi, de 8,500,000 frt elsőbbségi részenyek kamatozását 3 1/2 százalékban biztosítja. — A harmadik tervezet, t. i. Auspitz mérnöké, ki a nyitra — galgóc — nagyszombat — lundenburgi irányú tartja kiépítendőnek, Nyitraimegyétől és városától 740,000 frt törzsrészenyvet igényel. Nagy nehezéget okoz azonban ama körülmény, hogy Auspitz ur nem tudta kimutatni, miszerint e vasut Ausztriában építendő részére (Brocktól Lundenburgig) képes-e beszerzeni építési engedélyt. Az osztrák vasutminiszter igen könnyen nehezégeket csinálhat, azon okból, hogy a magyar szállítványokat a hosszabb uton Bécs felé fogja akarni irányítani. — Ez a megyei vasúti bizottság tárgyalásának véleje. Várjuk a szakértők nyilatkozatát, s óhajtuk, hogy azok döntése mihamarabb bekövetkezzen.

Hűtlen segéd. A helybeli P'rocházka Gusztáv-lele kereskedésben K. segéd hosszabb ideig volt alkalmazva s titokban híven osztozkodott hűtlen módon gazdájával a jövedelmén. Az osztozkodásban ugyan óvatoss volt, de hát idővel hangyanyom is kiteszik a sziklán, s így K-ról is kislútt, hogy hosszú újjai vannak. A hűtlen segédet Kassárol szállították a nyitrai ügyészséghez.

A sommás eljárásról és fizetési meghagyásokról szóló törvény életbe léptetése tárgyában, a nyitrai kir. törvényszék elnöke következő hirdetményt böcsajtott ki: A nyitrai kir. törvényszék elnöke a sommás ügyviteli szabályokat megállapító 1894. évi május hó 30-án 74594. l. M. E. szám alatt kiadott rendelet 73. §-a rendelkezéséhez kepest közhírre teszi, hogy a jegyzői iroda a felek részére hetköznap reggeli 9 óratól 11 óráig, ünnepek és vasárnapon pedig reggeli 10 óratól 11 óráig nyitva lesz; és hogy a

— Annak, akit először megették?

— Annak bizony, ki elsőnek nyerte el bizalmunkat; s most boldogan élnek, tekintélyben, gazdagban. Ah, az egész regény volt; higye meg, mint valami mese! De itt ki kell szállnom uram. Ha rá ér valamikor, felelte örvendek, ha meglátogat néhány napra. Ön tetszik nekem, különösen vonzódnom ön-höz. Csaknem úgy megszerettem, mint Harris-t. Jó napot uram és szerencsés utat!

Elment. Soha életembe egy elkábultva, megdöbbenve, elérvélve nem voltam. De bensőmben örültem, hogy elment. S midőn a konduktor rám bámúlt, kérdeztem tőle: — Ugyan kicsoda ez az ember?

— Egykor képviselő volt a parlamentben — válaszolta a kalauz — még pedig tekintélyes. De egy alkalommal a vasúton hóvihár lepte meg, s csaknem éhen halt. Annnyira összefagyott, s etelhiány folytán lesóványodott, hogy utána súlyos betegségbe esett és több hónapra át eszméletét veszítte. Most már felépült s csak egy rögeszméje van; ha régi themájára ter, addig nem nyugszik, míg egy egész waggon embert fel nem emészt. Most is az egész társaságot megetté volna, ha nem kellett volna kiszállnia. Neveiket úgy tudja, mint az a-b-c-et. S mikor valamennyiüket megetté, úgy, hogy csak maga maradt, azt szokta mondani: „Midőn az utolsó reggeli-valasztás órája ütött, és semmi ellentmondás nem merült fel, én lettem megválasztva, de lemondottam, de ez ellen nem emeltetett kifogás. Hát itt vagyok.”

Kimondhatatlanul megkönnyebbültem, midőn arról győződtem meg, hogy az egész, csak egy tebolodottnak ártalmatlan fantazija, nem pedig egy vérszomjas emberevőnek valóságos élményei.

megjelölt időben, a felelő tanács jegyzője vagy helyettese, a jegyzői iroda helyiségeiben (Hervert-ház, I-ső emelet I-ső száma szoba) tartózkodni, a beadványokat elfogadni és a feleknek a kellő felvilágosításokat megadni köteles. Továbbá, hogy a felelviteli jegyzői iroda vezetésével dr. Boresányi István kir. tszéki aljegyző lesz megbízva.

A serum Nagy-Apponyban. Gróf Apponyi Lajos ó miga a grófnéről elnevezett apponyi Margit-kórházban már alkalmaztatja a serummal (vérsavóval) való oltást a difteritisz ellen. A gróf ur, mint értesülünk, megbizta dr. Huelck urat, a kórházi orvost, hogy a gyógyszeret szerezzék be és ingyen osztogassa illetőleg alkalmazza a szegényeknek.

Trencsénmegye új tanfelügyelőjéről írják lapunknak: A ki Trencsénmegye két hetilapját olvassa, undorral fordul el ama rendszeres hajtótól, a mely Trencsénmegye újonnan kinevezett kir. tanfelügyelője Kosztka Mihály ur ellen meg indult. Tisztelettel hajlunk meg ugyan a volt tanfelügyelő személye előtt, de „sum cuque.” A ki a most kinevezett tanfelügyelő ur eddigi buzgó működését ismeri: az bátran állíthatja, hogy kinevezetése csak örömmel töltheti el szívünket, mert talán egy megye sines, a hol annyi teendő várna rá, mint minalunk. Midőn ellenesli mintegy fitymálva beszélnek róla, hogy ő csak tanító volt, megfélekednek arról, hogy tulajdonképpen csak a tanító tudja legjobban, mi az iskola és e téren sokkal többet tehet, mint bármely megyei hivatalnok. A „Felvidéki Újság” mintegy ócsárolva szól származásáról és előbbi tanítói hivataláról, miközben megfélekedni látszik sajátról és eddigi hivataláról. A mai felvilágosult felfogás szerint nem a származás teszi az embert nagygyá, de hivatásunk lelkiismeretes és odaadó teljesítése, kötelességeink pontos végzésében áll az igazi nagyság. Már pedig az új tanfelügyelőt misem ajánlja jobban, mint az, hogy kötelességeit pontosan teljesítette minden körülmények között. Hogy Nográdmegye derék tanítói kara Kosztka Mihály 25 éves tanítói jubileuma alkalmával kiadta szeretett főnöknek életrajzát, ez csak megtisztelő reá neve, hogy ily szeretettel, és lelkesedéssel tudott találkozni alantasi részéről. A józanul gondolkodó közönség csak örömmel üdvözölheti az új tanfelügyelőt urát különösen mi katolikusok, mert hisszük, hogy katolikus erőtlenét fogva szemé előtt fogja tartani, hogy schola est filia Ecclesiae.

Az erdélyi kath. autonomia úgy látszik csak arra jó, hogy elvegye a mi kedvünket, akik autonomia után óhajtozunk s ügyünk jobbrafordulását töle várjuk. Ha az autonomia mellett is csak annyira virágzik a kath. szellem, csak annyira terjed el a hitelvek ismerete a tagok között, hogy maga a fej, az autonomia elnöke, a kath. egyházzal ellentétes egyházi-politikai javaslatokat a főrendiházban megszavazza és midőn belátva helyzetét tartóhatatlanságát, az elnökségtől lemond, maga az autonomiai nyilatkozás szótöbbséggel el nem fogadja, a mi által katolikusellenes eljárásához mintegy bizalmat szavaz, mint a milyen scndalum Jósika Sanna báróval az erdélyi státus-gyűlésen okt. 24-én történt: akkor a patvarba minden autonómiával! Minek az ilyen katolikusnak eszofolt autonómia. Elég a kath. egyháznak küllétsége, hát meg az autonómiában önmaga saját fiából, saját kebelében állítson fel magának ellenséget? Hiszen akkor mintegy, akár ilyen, akár olyan ellenség kezelje alapjait, vezesse iskoláit, azok egyképen az ördöge. Mondhatják, hogy az erdélyi események láttára alaposan megessapant a lelkesedésünk az autonómiáért, mely csak lúth, tanait ismerő és a kath. elvek szerint élő katolikusoknak való, mint a milyenek a 2-ik, 3-ik száziú ósónk voltak, nem pedig olyanoknak, akik tudatlanságukban csak rügdösák az egyházat. A felekezettel, akár zsidó miniszter bizonyára nem lehet rosszabb a kató. ügyekre nézve, mint Polányi Géza, Fenyvessy Ferenc, Latkóczy Imre, s egész sora a szeretremelő „jó” katolikusoknak. Lukából nyílt ellenséget kívánok, mint egy ilyen jóbarátot.

Rudnón, mint értesülünk, e héten Sporzon Ernő orsz. képviselő indítványára a kereskedelmi miniszterium kósarfonó tanfolyamot nyitott meg, melynek vezetője az első napokban Blankenstein tanár Kassárol. A házipar állomány terjesztését melegen üdvözöljük megyénkben, mert keresetnélküli derék falusi népünk ennek révén jelentékeny iparádot honosit meg a vidéken, melynek éppen Rudnón kétszeresen vehetik hasznát.

A keskenyvágányu vasutról írt legutóbbi közleményünkre azon értesítést vesszük, hogy a léva-holiesi irány, befejezte a brezovai szárnyvasutat valamint a nyitrai városi vasutat összesen 5,300,000 forintért kiépíthető és forgalomba hozható. — Ha már most az 5,624,000 ftrra rugó elsőbbségi kötvényeket a megye 60% mellett elzalogosítaná, azon célból, hogy a szükséges pénzt beszeresse, akkor e révén 3,374,000 volna megszerezhető, úgy hogy a törzsrészenyekre már csupán 1,925,000 ftrt kivanatnak. Az előbbi összeget (3,374,000 ftr) kölcsön útján beszerelve, ezért a vármegye fizetne 5% kamatot évenként összesen 168,720 ftrtot, minthogy azonban Arnoldi vállalkozó a vasútnak évi 187,800 frt jövedelmet biztosít, ebből az elsőbbségi részenyekre felvett összeg 5% kamatait nemcsak fedezni lehet, hanem még évenként 19,080 frt felesleg maradna. — Feltéve, hogy kilométerenként csak 4000 frt lesz a vasut jövedelme, már ekkor is a vállalat nemcsak az elsőbbségi, hanem a törzsrészenyeknek is 5%-t jövedelmez. — Ugy értesülünk beavatott körökből, hogy a vármegye hajlandó maga elvállalni a finanszírozást és az elsőbbségi részenyeket is maga veszi át, ami valószínűleg a esütörtöki közgyűlésen fog elődni.

Vívó és torna órák. November elsőjétől Gisser Gyula gimnasiunumk torna-tanára, mindazon urak számára, kik a „Nyitraimegyei vívó- és torna egyesületnek” nem tagjai, vívó- és torna tanfolyamot tart. A leckeórák hetenként kétszer tartatnak meg és pedig esteli 7 óratól 8 óráig. A két napot majd a jelentkező urak jöhetnek ki. — A fentvezetett torna-tanár szerdán reggeli 8-9-ig és szombaton 8-9-ig leányok számára tornaórákat ad. Mindkét tanfolyamra beiratkozni Gisser Gyulánál lehet.

Váltságdíj helyett — ütlek. F.-Elefánthon, f. hó 21-én ünnepélyes lakodalmat ülték. A falu szepét elhódította egy vicsáp-apáthii helyke legény, s megjelent e napon, hogy magával vigye az ósmagyar maradékok közé, Vicsápra. Miután a plebanosnál annak rendje szerint lefizette a stólat, melylyel az örökre egybekötötte a fiatalokat, három szekeren megindultak Vicsápra. — De nem addig van a! — gondolta magában három elefánthi legény s oda állott a lakodalmas menet elé a falu végere, s nem akarta kiereszteni a falu szepét addig, míg ki nem váltják. — Sőt hogy fenyegetések annál nyomatosabb legyen: éppogy, mint egykor Giustiniani Konstantinápoly falainál a török hajók előtt, ezek is vasláncot vontak az utca szelvényben, hogy addig ugyan oda nem adják a falu leányt idegeneknek, míg ki nem váltják. A lakodalmasok azonban hallani nem akartak a sarcról, s a szép asszony, mint Victor Hugonál, itt is casus belli lett. A jókedvre hangolt lakodalmas nép leszállott a kocskiról s az akadékoskodók közül egyet csaknem holtra vert, míg a másik kettőt látván a veszedelmet, idejekorán kerekelt oldott.

Tüzesetek. Várnán (Trencsén.) gyújtogatás folytán tűz támadt, melynek 4 csűr esett áldozatul. — Kis-Cétyben Keskemethy Borbála szőlőhajléka az asszony gondatlansága következtében lángba burult s porra égett.

Gabonaárak 1894. október 26-án. Buza 6-640. Arpa 620-730. Rozs 480-520. Zab 580-620. Bab 6-640. Kukorica 620-675. Krumpli 2-240.

Tenyészállatvásár Nyitra. Mintán Nyitra vármegyében a ragados tudólok annyira megszuat, hogy csak két község-Drahóc és Bajmócz Apáthi — van ezen betegség miatt zár alatt s hogy a betegség szét hurcolásának veszélye kéllőleg alkalmazott intézkedések mellett többé nem fenyeget, a nyitraimegyei gazdasági egyesület a jövő évi ápril hóban a II-ik tenyészállatvásárt akarja rendezni. Hogy a vásárnak kellő forgalma lehessen, megkerestett a földművelésügyi miniszterium, miszerint engedné meg, hogy a jövő tavasztól kezdve más vármegyékbe is szállíthassunk a tenyészarvasmarhát a nyitrai vásárról. A magas miniszterium bizonyára tekintettel lesz a nyitraimegyei gazdák nehéz helyzetére, kik közül már többen fel akarják hagyni a tenyésztevel, mert az állandó zár mellett ezen üzletág folytatása határozott veszteséggel jár. A nyitrai II tenyészállatvásárra csakis oly gazdaságokból engedtetnék meg a följajrás, melyekben egy év óta ragados tudólok elő nem fordult, s melyeket a kerületi állami állatorvos előleges vizsgálat után teljesen járványmentesnek nyilvánította s még ezenkívül is megtörténnek minden intézkedés az állategészségügyi bizottság érdekelmen. A Nyitrai rendezendő tenyészállatvásárok rendszeresséte fejlesztőleg fog hatni a ragados tudólok miatt hanyatlással indult szarvasmarhatenyésztésünkre. A II-ik állatvásáron szarvasmarhán kívül sertés, birka, és hatomli is forgalomba hozható.

Ungváry Laszlo ceglédi jöhrű gyümölcslaskolájának mai számunkban megjelent hirdetését t. olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

Irodalom.

Magyar-tót kath. egyházi ének-könyv. Gyűjtötte Lörinczi Ferenc nyitrai-komjátli kántortanító. Nyitra, Huszár István nyomdája. 1894. 166 l. Ara 25 kr. — Épp most jelent meg ez a csinos kiállítású kis könyv Lörinczi kántortanítótól, a népiszkolák és egyáltalán a nép használatára, melyet a pápás és a tanítók kiváló figyelmébe ajánlunk. Két nyelven tartalmazza a felvidéket az isteni tiszteletnél használt egyházi énekeket. Ezeket a gyermekekkel le szoktak iratni, mi idővelés és a népek, ahol a lelkész a templomi énekre sülyt fektet, eddig egyáltalán nem lehetett mit adni a kezébe. A jelen könyveske tehát egy égető szükséglen segít, s két-nyelvűségénél fogva kiválóan alkalmas a célra. Azért ismételtlen melegen ajánljuk az illetékes körök figyelmébe. — Megrendelhető Huszár István könyvkereskedésében Nyitra, (Kalmár utca).

Felelős szerkesztő: dr. Toth János.

Kiadó és laptulajdonos: Huszár István.

Pályázat.

A nyitrai székeskáptalan tulajdonához tartozó mintegy 4500 holdnyi erdő-ségnek rendszeres kezelése céljából — Szkaacson központtal — a jövő 1895-ik év elsejétől kezdve

erdőtisztai állás

szerveztetik, melyre ezennel pályázat hirdettetik.

A kath. vallású pályázó, képesítési okmánynyal, s egyéb bizonyítványokkal felszerelt folyamodványában tüzetesen jelölje meg, hogy kényelmes lakáson, mintegy 2 holdnyi házi kert élvezetén és szükséges tüzelőfa mennyiségén kívül milyen évi díjazás mellett lenne hajlandó az állomást elfoglalni.

Az ajánlatok beküldésére záros határidőül f. évi november 30-ika tüzetik.

Az ajánlatok a nyitrai székeskáptalanra címezve küldendők.

ÉPPEN MOST MEGJELENT
ÉS KAPHATÓ
HUSZÁR ISTVÁN
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN NYITRÁN.

Irodalmi ujdonságok.

Ara frt kr.	Ara frt kr.
Bársony, Négyszem közt. Regény egy kötetben 1.50	Dr. Fayer L. Magyar büntetőjog kézikönyve. I. kötet 3.—
Benedek, Huszár Anna. Regény, kötet 50	Fényes, Az 1832—1893. évi törvények és rendeletek betűsoros tartalom-jegyzéke. Kötet 2.50
Beniczkyne, Megkésztett fecske. Regény 2 kötetben 2.40	Imling, A sommás eljárásról és a fizetési meghagyásokról szóló törvény 2.—
Beniczkyne válogatott regényei. Füzetes kiadás, III. sorozat, I. füzet 25	— A törvénykezési bélyegekre és illetekre vonatkozó törvények és szabályok 1.20
Hentaller, A balavásári szüret. Történelmi rajz a kötelkorból. 1.20	Knorr, Sommás eljárás és fizetési meghagyás magyarázata. 2 kötet, füzete 3.—
Harkay, Kossuth Lajos szerelme. Regény 80	Ragályi, Az új sommás eljárás és a fizetési meghagyásokról szóló törvények magyarázata. 2 kötet, kötet 6.—
Herczeg, A Doiovai nábob leánya. Színmű 3 felv., kötet 1.80	Szekács, Rendszeres mutató az igazságügybe vágó kormányrendeletekhez, egyszersmind anyaggyűjtemény ugyanazokból. 2.50
— A három testőr. Bohózat 3 felvonásban, kötet 1.80	Törvény az örökösödési eljárásról (1894. XVI. törvényeikk.) 60
— Fenn és lenn. Regény egy kötetben, 3. kiadás 1.60	Dr. Möbius-Baján, Az idegesség és az idegbetegségek gyógyítása 60
Hevesi, Otthon. Szépirod. könyvtár, képes havi folyóirat, V. évf., I. füzet. Egész évre 6 frt, fel évre 3 frt. 1. füzet 75 kr. 1.50	Niemayer, A tüdőbetegségek gyógyítása 60
Láng, „Korzikai” 1.50	Pázmány, A Hypnotizmus. 1.50
Marlitt E., A bergazda cseledeleánya. — A tizenket apostol. Regény 1.20	Kármán, Anyag és szellem. Bölcsészeti, Csillagászati tanulm. 1.—
Médéricz, Dumont Jakab. Regény, kötet 50	Szlauka-Zhorella, „Hajnal.” 50
Mikszáth, Az eladó bírtok Páva a varjuval. Két elbeszélés 1.60	Kenessey, A fotografálás művészete 60
Ohnet, A gyermek joga. 2 köt. 1.—	Dr. Szabóné, Kis Gazdasszony. Kötet 2.—
Rákosi V., Zuboly Gyula és társai. Regény, kötet 2.20	Hevessy, Legújabb házi cukrászat kézikönyve. Kötet 1.65
Redfield, Amerikai humoreszkek. 1.—	Sujánszky, Hit, remény és szeretet. Imakönyv, csinos vászonkötés 1.40
Hentaller, A szabadságharc dalai. Az új ügyviteli szabályok. 80	
Dárday, Közigazgatási döntvénytár. Hat kötet, kötet 30.—	

Naptárak az 1895. évre.

Ara frt kr.	Ara frt kr.
Athenaeum Nagy Képes Naptára 1.—	Regelő Bácsi Naptára 10
Kis Képes Naptára 50	Regelő Naptár 10
Dalos népnaptára 30	Állatvédők Naptára 30
Kossuth Naptár 30	A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület Naptára 30
Magy földmívelőknap. 30	Ellenzéki Naptár 10
Petőfi Naptár 30	Honvéd Naptár 30
Zona-Naptára 25	Képes Kossuth Naptár 30
Trattner, Nemzeti kalendárium 80	Képes Magyar ember Naptára 30
Közigazgatási kalendárium 70	Kossuth Lajos nagy Naptára 30
Képes családi naptár 60	Peleskei Nótárius Naptára 30
Kneipp Naptár 50	Petőfi Naptár 30
Bucsánszky, Nagy Képes Naptára 10	A szt. Család képes naptára 30
Gazdasági nép naptára 10	Vig cimborák naptára 30
Gázhasznu képes naptár 10	
Magyar mesteremberek naptára 10	

Nyitrai Népbank zálogkölesön-osztálya.

ZÁLOG-ÁRVERÉS

1894. évi november hó 13-án.

Mindazon ékszeres és zálogtárgyak, melyek 1894-ik évi június hó végeig ki nem váltattak vagy át nem irattak,

f. évi november 13-án a Nyitrai Népbank termében

délután 2—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Fizetési halasztások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessek, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem átírni nem lehet.

Nyitra, 1894. évi október hó 16-án.

Az igazgatóság.

Magyar Könyv- és Művelődési Társaság
Leghíresebb orvos a kolera, hangyáz és egyéb fertőző betegségek ellen!
Tudatos fertőtlenítés!
Tudatosan szappanos!
Germicid!
TÖRÖSSZÓRÓ-ÖNTETEK!
Belhőlti, kórházi, színházi, iskolai, közintézmények, szállók, kórházak, lakóházak, iparvállalatok, szállók, stb. fertőtlenítésére.
Különleges: Budapest, IV., Városház-ter 9. Harisbazar.
Az orsz. közegészségügyi tanács által több szűrősen ajánlva! 5-6

Mindennemű műtrágya.

A magas kormány kezdeményezése folytán 3,000,000 frt alaptőkével alapított

Hungária műtrágya-, kénsav- és vegyi ipar részvény-társaság

ajánlja saját gyártmányu, tiszta kénsavval feltárt, elismert kitünő minőségű műtrágyáit: csontliszt-, spodium-, ammoniak és ásványi superphosphatokat, párolt csontlisztet,

THOMAS-SALAKOT,

chilialétromot, kénsavas kalit és ammoniakot; különlegességeket, mint: szőlő-, répa-, rét-, kender- stb. trágyát és mindennemű egyéb műtrágyát. — Talaj-elemzések díjmentesen eszközöltenek. — Felvilágosítással és árjegyzékkel készségesen szolgál gyáraink központi irodája: VI., Váci-körút 21. sz. (Iparudvar), hová a levelek és megrendelések intézendők. — Telefon-szám 882.

Thomas-salak.